

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN NEWS PUB. CO., INC.
1739 South Halsted Street, Chicago, Illinois
Phone Roosevelt 8500 Nighth Phone Roosevelt 3073
Pirmas ir Didžiausias Lietuvių Dienraštis Amerikoje

NAUJIENOS

The Lithuanian Daily News

Entered as second-class matter March 7, 1914 at the Post Office at Chicago, Ill., under the Act of March 3, 1879

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN NEWS PUB. CO., INC.
1739 South Halsted Street, Chicago, Illinois
Phone Roosevelt 8500 Nighth Phone Roosevelt 3073
Pirmas ir Didžiausias Lietuvių Dienraštis Amerikoje

VOL. XVII

Kaina 3c

Chicago, Ill. Pirmadienis, Rugpjūtis-August 25 d., 1930

No. 200

D-ras Zaunius apie Lietuvos politiką Vilniaus klausimu

Chicago Tribune korespondento 'Kaune interviu su Lietuvos užsienių reikalų ministeriu

KAUNAS, rugp. 24. [Chicago Tribune korespond. John Steele.] — Diktatorių Lietuvoje gali but, gali nebut, tačiau troškimas atgauti savo istorinę sostinę, Vilnių, lietuvių tautoj pasilieka.

Prieš dvejus metus Augustinas Voldemaras, tuomet premjeras ir užsienių reikalų ministeris, karštai tikino korespondentą, kad Lietuva niekada neatsisakys Vilniaus, ir niekada nesibūdiuoliaus su Lenkija. Šiandien Voldemaras, kuris per kelis metus valdė Lietuvą su geležiniu vėdu, kremtasi, sėdėdamas ištremime Kretingoje, o jo vietą užsienio ministerijoje užima Dr. Dovydas Zaunius. Su juo korespondentas dabar ir turėjo pasikalbėjimą.

Dr. Zaunius su tolygiu karštumu tikino korespondentą, kad Lietuva niekada neatsisakys Vilniaus. Ir nors metodai Vilniui atgauti yra pakitę, tačiau nors panašaus į sąjungą tarp Lietuvos ir Lenkijos dar ilgai negalės būti, sako Dr. Zaunius, daigi jei Lietuvos reikalavimai dėl Vilniaus ir bus pripažinti.

Skirtumas tarp Voldemaro ir D-ro Zauniaus metodų

Didelis skirtumas yra tarp metodų, kuriuos vartojo Voldemaras ir kuriuos dabar vartoja Dr. Zaunius. Voldemaras prieštaravo ir pamokslus sakė Tautų Sąjungai, atsisakydamas klausyti jos įsakymų. Dr. Zaunius veda tylias pritraktacijas ir tuo įsigyja draugų. Ir nors nesitiki umių vaisių sulaukti, jis vis dėlto yra įsitikinęs, kad ateisįs laikas, kada Lenkija pati pripažinsianti Lietuvos reikalavimų teisingumą. D-rui Zauniui pakeitus metodus, pakitę visa politika.

"Man nederia kritikuoti savo pranokėją," pasakė Dr. Zaunius, "vis dėlto tuomet buvo per maža bendradarbiavimo dvasios su mūsų šiaurės kaimynais ir per daug kovos dvasios. Mes turime but geri draugai su savo giminačiais šiaurėje. Šiandien mes vedame derybas su Latvija dėl prekybos sutarties ir tikime, kad susitarsime.

Lietuva vengia militarių sutarčių su kaimynais

"Kai del kalbų apie militarines sutartis ir Baltijos bloko sudarymą, mes dar nėsime tam prisirengę. Visų pirma, jei mūsų kivičiai su Lenkija daigi ir būtų išlyginti, mes negalėtume daryti militarinės sutarties Lenkijos sienoms ginti. Ukrainos ir Galicijos klausimas dar padarys nemaža vargo Lenkijai.

"Laikydami savo sieną užda-

re, mes šiandien sugebame kontroliuoti lenkų konspiracijas, ko negalėtume padaryti, jei susisiekimas būtų laisvas. Neatstėigdami santykių, mes turime taikų ginklą savo kovoje dėl Vilniaus. Ekonomiškai tai mums nekenkia. Mūsų kraštas ekonomiškai eina vis gilyn ir gilyn, tuo tarpu kai Lenkijos pusėj dalykai blogėja.

"Bandyta mus priversti, kad leistume prekių tranzitą per Vilnių ir Liepoją ir kitus uostus. Tai buvo, žinoma, dar vienas lenkų manevras. Savo prekes jie siunčia per savąjį Gdynės uostą. Leidus lenkų prekių tranzitą mūsų geležinkeliais, tektų neišvengiamai įsileisti lenkų konsularinius agentus ir turėti su jais reikalų klausimais, kurie kiltų ryšy su tuo tranzitu. O tai yra priešinga dabatinei mūsų politikai."

Baltijos valstybių blokas Lietuvai nepriimtinas

Kalbėdamas Baltijos kraštų bloko apsiginti nuo Rusijos klausimu, Dr. Zaunius atkartojo, kad militarinės sąjungos esą negalimos, nes tektų susipinti į sąjungas su valstybėmis, sudariusiomis sąjungas su Lenkija.

"Mes gerai žinome," pasakė Dr. Zaunius, "kad jeigu kuri Baltijos valstybė būtų užpulta, tai užpuolimo neišvengtų ir Lietuva. Bet yra dar pakankamai laiko akcijai apsvarstyti, kai to reikės."

Dr. Zaunius taip pat pareiškė, kad dabartinės savo derybose su latviais Lietuva atsisakius nuo reikalavimo, kad Latvija pripažintų Lietuvos reikalavimą dėl Vilniaus. Pirmesnės derybos dėl šito reikalavimo visados iširdavusios.

"Mes reikalaujame tik latvių neutralumo," pasakė Lietuvos užsienių reikalų ministeris. "Mes negalime reikalauti, kad del mūsų Latvija kivičytųsi su Lenkija."

Masiniai komunistų suėmimai Suomijoje

HELSINKIS, Suomija, rugp. 24. — Suomių policija areštavo šešiasdešimt komunistų, Vagos Darbininkų Klubu narių.

Suimti dokumentai rodo, kad tas klubas veikė sulyg įsakymais iš Maskvos.

Trys asmenys žuvo aeroplanui užsidegus

SHEBOYGAN, Wis., rugp. 24. — Jų aeroplanui užsidegus ore ir nukritus iš 1,000 pėdų augštumos, užsimušė pilotas Marshall Field ir du jo pasasžeriai, Elmer Blumenberg ir Edwin Raasch.

Du užsimušė Alpėse

GENEVA, Šveicarija, rugp. 24. — Alpių kalnuose vakar vėl užsimušė du ekskursantai, nukritę 1,000 pėdų žemyn į pakalnę. Žuvusių viena buvo moteriškė.

(Atlantic and Pacific Photo)

Trys aukšti valdininkai

Chicago. Fotografijoje matomos, iš kairės dešinė: Katherine Pike, United States muitinių divizijos sefas; Teisėja Genevieve Cline iš U. S. Muitinių teismo, ir Mrs. Aline S. Gabriel, Moterų advokacijų asociacijos prezidentė. Visos yra atvykę į advokatų konvenciją Chicagoj.

Sovietų vyriausybė gena valstiečius dirbt į kasyklas

MASKVA, rugp. 24. — Masinis angliakasių bėgimas iš Doneco srities anglies kasyklų nesiliauja.

Bėgimo priežastis yra didelis maisto krizis. Ryšy su tuo, sovietų vyriausybė ėmėsi griežtų priemonių angliakasių bėgštai sustabdyti. Išleista įsakymas mobilizuoti dar 50 tūkstančių valstiečių priverstinam darbui kasyklose, vietoj pabėgusių darbininkų.

[Tas pranešimas iš Maskvos visai sutinka su anai 'Naujiene' įdėtu pranešimu iš Berlyno apie vokiečių angliakasių pabėgimą iš osvietų "rojaus". Tie vokiečių angliakasiai, kuriuos sovietai buvo pargigabendinę dirbti Doneco anglies kasyklose, buvo, kaip jie patys pasipasakojo, priversti bėgti atgal į Vokietiją delto, kad gyvenimas ten buvęs nepakenčiamas.]

Vokietija parupina darbo 325 tūkstančiams bedarbių

BERLYNAS, rugp. 24. — Vyriausybės sutaisytu planu, kuris buvo geležinkelio ir pašto tarnybos priimtas, bus parupinta darbo bent 325 tūkstančiams Vokietijos bedarbių.

Einant planu, geležinkelių ir pašto vyriausybės duoda įvairioms pramonės firmoms užsakymų vertės viso 110 milijonų dolerių, bet tik tokioms firmoms, kurios savo kainas sumažina minimum 10 nuoš., palyginus su reikalautomis balandžio mėnesį kainomis. Be to, statoma sąlyga, kad samdomi būtų tik tie darbininkai, kurie yra be darbo ir gauna iš valdžios pašalpas.

Dauguma firmų, norėdamas gauti užsakymų, sutinka sumažinti kainas nuo 12 iki 15 nuoš.

Nupiovė galvą automobilio kolizijoje

BROADLANDS, Ill., rugp. 24. — Netoli nuo čia dviejų automobilių susidurus kely, vienam važiuosiu, Georgeui Polsonui iš Danvillės, buvo nupiauta galva. Jo kompanionai Robinson ir Riggins pavojingai sužaloti.

Bandė pralėkti prieš traukinį; užmuštas

JERSEY CITY, N. J., rugp. 24. — Netoli nuo čia Erie traukinio buvo užmuštas Onofrio Latorre, barbery, bandęs automobiliu perlėkti skersai geležinkelio liniją prieš ateinantį traukinį.

Revoliucinis sukilimas Peruvijoje

Sukilęs Arikupos garnizonas paėmė miestą ir pašalino vyriausybę

LIMA, Peruvija, rugp. 24. — Peruvijoje prasidėjo revoliucinis sukilimas.

Arikupos garnizonas vakar paėmė miestą ir visą jo administraciją į savo rankas, pašalinęs iš vietų senąją vyriausybę.

Arikupa yra antras didžiausias Peruvijos miestas.

Sukilimui vadovauja komendantas Sanchez Cerro. Miestas buvo paimtas be kraujo liejimo.

Trys užmušti per vokiečių komunistų ir fašistų riaušes

RUNZLAU, Vokietija, rugp. 24. — Vakare čia įvyko riaušės tarp komunistų ir fašistų, į kurias turėjo įsimaistyti gaisrininkai su vandens srautais ir policija.

Per riaušes trys asmenys buvo užmušti ir daugelis kitų sužaloti.

Rusija įveda 5 dienų darbo savaitę geležinkelių darbininkų

MASKVA, rugp. 24. — Liaudies komisarių taryba nutarė nuo rugsėjo 1 dienos įvesti penkių dienų darbo savaitę geležinkelių darbininkams ir tarnautojams. Dienos darbas tęsis 7 valandas.

Toks nutarimas padaryta del puolatinių traukinių susikilimų sovietų geležinkelioose.

TRENTON, N. J., rugp. 24. — Vieškelį netoli nuo čia vienam New York-Philadelphia busi susikulus buvo sužeisti 25 pasažieriai.

Jungtinėse Valstybėse esą "tikta" 2 1/2 milijono bedarbių

WASHINGTONAS, rugp. 24. — Gyventojų surašinėjimo biuras paskelbė oficialų pranešimą, kuris parodo, kad šių metų balandžio 1 dieną, kada buvo baigtas visuotinis gyventojų surašinėjimas, Jungtinėse Valstybėse buvo iš viso "tik" 2,508,151 darbininkas, kuris "buvo be darbo, galėjo dirbti, ieškojo darbo, bet negalėjo darbo gauti."

Cenzas biuro pranešimas sako, kad kadangi kraštas turi viso 122,698,190 gyventojų, tai bedarbiai sudarą jų tik 2 nuoš.; ir kadangi darbininkai sudarą apie 40 nuoš., visos krašto gyventojų skaičiaus, tai bedarbių darbininkų reikią skaiyt tik apie 5 nuoš.

Biuro pranešimu, Illinois, kuris turi 7,607,684 gyventojus, bedarbių esą 236,926, arba 3.1 nuoš.

Rado žuvusio prieš 33 metus švedų tyrinėtojo Andree kuną

OSLO, Norvegija, rugp. 24. — Norvegų mokslinė ekspedicija į atšiaurius praneša atradus White saloj, Fridtofo Nanseno žemėj, kuną švedų aeronauto ir tyrinėtojo Augusto Andree, žuvusio atšiaurėj prieš 33 metus.

1897 metų liepos mėnesį Andree su dviem kompanionais, K. Frankeliu ir N. Strindbergu, balonu išskrido iš Danų salos, Špicbergene, į žiemų ašigalių ir žuvo. Nieko apie juos nebebuvo girdėt.

Pranešimas sako, kad ir vieno Andree kompanionų — nežinia, katro — kunas taip pat surastas. Abudu esą gerai išsilaike.

Už kurstymą visuomenės nubausti 7 asmenys

Kauno miesto ir apskrities komendanto nutarimu, pil. Sokratasaitė Sora, Vinikaitė Eta, Sutasikas Aizikas, Čanaitė Maša, Starobinaitė Keilė, Beroloviciūtė Mina ir Salteris Samuelis už kurstymą visuomenės nubausti po 2000 lt., arba du mėnesius kalėjimo.

Sovietų 'penkmečio' planas Rusijai industrializuot nevyksta

RYGA, rugp. 24. — Maskvos Izviestija, oficialus sovietų valdžios organas, pripažįsta, kad antri "penkerių metų" Rusijai industrializuoti programo metai toli nepasiekę savo uždavinio. Svarbiausios atsilikimo priežasčių esą trys:

Pirma, kooperatyvų nesugebėjimas aprūpinti darbininkus maistu, o del to darbininkai bėga iš savo įmonių ir bastosi. Ieškodami kitur maisto ir geresnį gyvenimo sąlygų.

Antra, darbininkai vis dar atsisako dirbti sekmadieniais ir šiaip bažnytinėmis šventėmis, tuo budu trukdydami gamybos programą — vadinas, pramonės nepadaro tiek darbo, kiek joms nustatyta padaryti.

Trečia, stoka reikiamų "smegenų" — tinkamų technikos vadų, administratorių, inžinierių. Rusijos pramonės vedėjai šiandien yra ne kompetentiški specialistai, ne kvalifikuoti technikai, bet daugiau agitatoriai, kalbėtojai.

Dėlto sovietų darbo ir apsaugos taryba nutarė įvairiose pramonėse įvesti priverstiną darbą. Sovietų spauda tačiau vengia vartoti žodžius "priverstinis darbas." Mobilizavimą ir uždarymą darbininkų įvairiose įmonėse ji vadina "komunistų komanduojamais darbo batalijonais."

Vokiečių aviatoriai atliekė į Ameriką

OTTAWA, Kanada, rugp. 24. — Praneša, kad vokiečių lakunai, kap. Wolfgang von Gronau ir trys jo kompanionai, vakar po pietų atliekė iš Grenlandijos į Labradorą ir nusileido Cartwright įlankoj.

Zinia gauta bevelių iš Hudson Bay garlaivio Baynain.

Vokiečių lakunai išskrido iš Reikjaviko, Islandijoje, anksti penktadienio rytą ir apie vidudienį nusileido Ivigtute, Grenlandijoje. Iš ten jie leidosi kelionėn į Ameriką.

Kap. von Gronau kompanionai yra: Egwart Zimmer, Fritz Albrecht ir Franz Hack.

2,000 musulmonų maldininkų mirė kelionėj į šventą Mekkos miestą

HAAGA, Olandija, rugp. 24. — Iš Batavijos praneša, kad iš 29 tūkstančių musulmonų maldininkų, kurie šiemet keliavo iš Olandų Rytų Indų į šventą Mekkos miestą, 2,000 mirė kelionėje nuo nuovargio ir įvairių ligų.

Del darbininkų streiko uždarė įmonę

LASALLE, Ill., rugp. 24. — Kadangi apie 1,000 Matthiesen and Hegeler Zinc kompanijos darbininkų metė darbą, protestuodami prieš algų sumažinimą, tai kompanija savo įmonę visai uždarė.

Lakunas užsimušė

LEAVENWORTH, Kas., rugp. 24. — Netoli nuo čia užsimušė lakunas leit. Henry Stahl, jo aeroplanui nukritus.

Iš Hollywoodo praneša, kad žinomas filmų aktorius Lon Chaney rimtai sergąs.

Lenkijos vyriausybė griuvo; Pilsudskis imas sudaryt naują

VARŠUVA, rugp. 24. — Lenkijos vyriausybė su premjeru Slaveku vakar atsistatydino.

Prezidentas Moscickis, priėmęs rezignaciją, tuojau pasiūkė maršalą Pilsudskį ir paprašė, kad naują kabinetą jis pats sudarytų.

Rytoj [šiandien] jis tur but paskelbs naujos vyriausybės sudėtį.

Pilsudskis pareiškė, kad jis pilnai sutinkas su Slaveko paduotomis rezignavimo priežastimis. Jam patinka, kad Slavekas atsisakęs buti "kiekvieno merga". Jis pats taip pat niekada niekieno merga nebusias.

Pilsudskis pakvietė pulk. Becką buti Lenkijos kariuomenės viršininku kaip kabineto narys, bet be portfolio.

Sovietiška chirurgija, arba užmirštas rankšluostis

MASKVA, rugp. 24. — "Krasnaja Gazeta" praneša:

Artistė Keller atvyko į "Spalių Revoliucijos Atminimo" ligoninę Leningrade, kad jai padarytų menką palyginti operaciją. Po operacijos ji pasiuto blogiau, ir buvo vėl paguldyta ant operuojamo stalo. Antroji operacija pasibaigė artistės mirtimi.

Padaryta skrodimas. Pasirodė, kad dariusis operaciją chirurgas Konutes moteriškės pilve užmiršo rankšluostį, metro ilgumo, su ligoninės štempliais. Dar įdomesnis dalykas tas, kad ir antrą kartą operuojant — operaciją dabar darė vyriausias ligoninės chirurgas, d-ras Cackinas — paliktas rankšluostis nebuvo pastebėtas.

Kai papiautos artistės vyras atvyko pas d-rą Cackiną protestuoti, tasis ji ramino:

— Matote, nieko ypatingo čia neatsitiko. Operaciją darė vienas žymiausių chirurgų, ir jo neatsargumas buvo proporcijs su jo reputacija.

Granatomis bombardavo statybos kompanijos stovyklą

CYUAHOGA FALLS, Ohio, rugp. 24. — Buryš žmonių apsiginklavusių rankinėmis granatomis ir šautuvais, vakar atakavo čia Garner Construction kompanijos stovyklą. Tarp kompanijos sargybinių ir puolikų įvyko susikirtimas. Puolikai buvo atmušti ir kai kurie jų, sako, buvo pašauti. Puolimo priežastis esanti ta, kad kompanija samdo tik neunijinius darbininkus.

Chicago ir apilinkėl federatis oro biuras šiai dienai pranašauja:

Bendrai gražu; nedidelė temperatūros atmaina; lengvi ir vidutiniai mainai vėjai.

Vakar temperatūra įvairavo tarp 69° ir 83° F.

Šiandien saulė teka 6:07, leidžiasi 7:37. Mėnuo teka 8:43 vakaro.

SKAITYKITE IDOMŲ
HOFFMANN'O VEIKALĄ

"VELNIO
ELIKSYRAS"

ŠIANDIEN, "NAUJIENŲ"
4 PUSLAPYJ

Darbininkų judėjimo apžvalga

Kanada

Regina, Sask. Čia rugsėjo 8-13 įvyks Kanados trade unionų ir kitų darbininkų organizacijų kongresas. Kongrese bus aptariami klausimai: bedarbės, darbininkų draudimo nuo nedarbo, emigracijos ir imigracijos, 40 valandų darbo savaitės, uždarbių ir t.t.

Ontario, per birželio mėnesį užregistruota 5.668 nelaimingi atsitikimai su darbininkais laike darbo, kurių tarpe 49 mirini. — Ontario siūvėjams siuloma įvesti minimalis uždarbis \$12.50 savaitei, kaip kad yra Toronto. — Birželio mėn. 7,256 firmose dirbo 1,021,951 darbininkas. Gegužės dirbo ten 976,538 darbininkai.

Kaikuris pagyvėjimas jaučiamas transporto, statybos darbe, fabrikuose ir prekyboje; Toronto ypatingai audylose ir statyboje darbai mažinasi, bet transporte ir statybos industrijos didėja. Ottawa eina statyba. Kalnų pramonėje aptingimas.

Statistikos žiniomis tarpe 1,679 trade unionų su nariais 1998,595 žmonių bedarbių gale gegužės radosi 10.3%. Gegužės mėn. Kanados samdymo biuras surado darbo 29,318 darbininkams; įsėjo darbo 32,288 vyrai ir 14,110 moterys.

Streikai

Anglijos per gegužės mėnesį registruota 55 streikai ir lokautai, apėmė 87,600 darbininkų. Nustota darbo dienų — 600,000. Susitarimo pasiekta 41 atvejų. Devyniuose atvejuose gincas išrišta darbininkų naudai, 12—darbdavių naudai, ir 20—abiejų pusių susitarimu.

Belgijos kovo mėnesį buvo 18 streikų, apėmusių 4,208 darbininkus.

Australijoje per paskutinius 1929 m. per tris mėnesius paskelbta 69 streikai su 23,642 darbininkais dalyviais.

Suvenytose Valstijose per eitis metais buvo 903 streikai ir lokautai, palietę 230,462 darbininkus. Nustota 9,976,213 darbo dienų palyginant su

31,556,947 dienomis 1928 metais ir 37,799,394 dienomis 1927 metais.

Stambiausi streikai buvo kalnų pramonėje, su 60,540 angliakasiais dalyviais; siuvėjų streikai su 60,540 dalyviais; statybos streikai su 44,198 ir audėjų su 23,393 darbininkais dalyviais.

367 atvejuose kova pasibaigė darbdavių naudai, 267 darbininkų naudai, o 226 atvejais pasiekta abipusio susitarimo.

Jungtinės Valstijos

Federalės statistikos biuro vedėjas dr. S. Stuart siulo vietoj darbininkų draudimo nuo bedarbės įsteigti industrijos draudimo fondą.

Dr. Stuart įkainuoja Amerikos kasmetinę pradžikę į 90 milijardų dolerių. Draudimo fondą jis siulo sutverti iš apdėjimo 1% mokesnio nuo produkcijos, kas sudarys \$900,000,000 fondą. Iš to fondo bus galima gelbėti pramonininkams, kad jie vartų ne pertraukiamą gamybą. O kad darbo pertrukių nebus, tai ir bedarbės nebus. Taigi nuo bedarbės vietoj darbininkų, siuloma apdrausti pramonininkus darbdavius.

New Yorke ir St. Louis susitarus pramonininkams ir trade unionams nustatyta elektrotechnikos darbininkų grupių draudimas. Apdraudus mokesniai įnešami pramonininkų ir darbininkų. Po 65 m. amžiaus darbininkas gaus \$60 pensiją mēnesiui, o netekus darbingumo \$30 mēnesiui.

General Motors Co., kur per eitis metais dirbo 88,000 darbininkų, projektuoja įsteigti apdraudus fondą bedarbės atsitikimams. Apdrausti bus galima darbininkus dirbusius ne mažiau vieno metų. Sumas sudarys vieno procento įnešimai nuo darbininko uždarbio ir vieno proc. kompanijos už kiekvieną darbininką. Jei uždarbis būtų sumažintas daugiau, kaip per pusę, darbininkai nebeturės mokėti savo procento į fondą. Bedarbei atsitikus darbininkai gaus pagalbą po pusę savo algos, bet ne daugiau kaip po \$20 savaitei ir neilgiau kaip po 10 savaičių per metus.

Valstybiniam draudimui nuo bedarbės yra priešingi fabrikantai, ir įtikinėja, kad reikia išbandyti privatišką draudimą, kaip tai jau kairur praktikuojama. Fabrikantai siulo tokias priemones prieš bedarbę: 1) Stabilizuoti industriją turinčią sezoninį pobūdį; 2) Įsteigti federalinius, valstybinius ir miestų darbus pramonės kriziams įvykus; 3) Apdrausti nuo bedarbės su pagalba privačių draudimo kompanijų; 4) Panaikinti lokalius mokesnius; 5) Padidinti užmokesnį kai kuriose pramonės šakose, kad darbininkai galėtų daugiau pirkti. — Bet tai tik fabrikantų žodžiai.

Anglija

Pagal oficialės "Labor Gazette" birželio 23 d. Anglijos buvo 9,719,400 registruotų darbininkų. Bedarbių buvo 1,160,935, tame skaičiuje 855,973 vyrai ir 30,328 jaunamečiai, 246,617 moterys ir 28,017 mergaitės. Be to registruota 350,950 vyrai, 11,626 jaunuoliai, 188,071 moterys ir 11,487 mergaitės, kurie dirba nepilną laiką. Prie to pridėdama 89,989 vyrai, 197 vaikinai ir 2060 moterys su 27 mergaitėmis, palikusieji be darbo del sezoninės bedarbės. Bedarbė išsivystė kalnų, laivų statybos, inžinerijos, audimo ir pieno pramonėse. Anglijos kapitalistai, stengiasi patraukti darbininkus į

"kooperaciją" arba partnerystę. Pereitais metais Anglijoje buvo 486 pramonės įmonės, kurių darbininkai įsitaikėsi "partneriais-savininkais" ir dalyvavo pelno "dalybose". Viso tose įmonėse yra 531,000 darbininkų. Iš jų apie 260,000 turėjo teisę gauti bonų.

Tokiose įmonėse darbininkas gale metų prie savo algos dar gaus bonus vertės nuo 2 ligi 20 ir daugiau nuošimčių jo viso uždarbio. Pereitais metais visoj Anglijoje tokių bonų išduota 1,914,800 svarų. Tokia bonų sistema viešpatauja labiausia kooperatyvinio tipo monėse, bet tuo naudojasi ir kaikiuros grynai kapitalistinės įmonės darbininkams prisirišti.

Francija

Streikų judėjimas išauktas del naujo apdraudus įstatymo, kuriuo labai apskunkinami darbininkai. Tuo įstatymu nustatoma kas savaitę mokesnis 8% uždarbio arba 3 frankai savaitę ligi balandžio 1 d. 1934 metų, imamas nuo 1 kategorijos darbininkų; 6 frankai nuo antros kategorijos; 9 frankai — trečios, 12 frankų — ketvirtos ir 20 frankų savaitei nuo penktos kategorijos.

Apdraudus gavimas apskunkinamas beveik nenugalimomis sunkenybėmis. Pav. senis noris gauti pensiją, po 60 metų amžiaus turi būti mokėjęs per 30 metų į apdraudus kasą ne mažiau kaip po 240 dienų metuose.

Darbininkas susirgęs gali gauti ligai pagelbos po savaitės ir ne ilgiau kaip pusę metų. Darbininkės moterys gaus po 6 savaites prieš ir po gimdymo.

Darbininkai eidami į streiką reikalauja padidinti uždarbius, kad galima būtų tokius didelių draudimo reikalavimus padengti. Kairur darbdaviai sutiko draudimo mokesnius padengti bonusais.

S.S.S.R.

Sovietų Centralinis Statistikos biuras savo paskelbtose skaitlinėse rodo bedarbių priaugimą nuo 1926 ligi 1929 metų. Daviniai paskelbti "Statistinės kijos Obozrenije", gruodžio m., 1929 m., Maskva, parodė bedarbių skaičių: 1925-1926 metais 1,182,500 žmonių. 1926-1927 metais jau 1,774,100 bedarbių; 1927-1928 metais jau 2,192,400 bedarbių; 1928-1929 metais jau 2,319,700 bedarbių. Šių metų bedarbiai dar nepaskelbti. Reikia laukti to paties, jei ne didesnio "progreso".

Kinija

Kinijoje 1888 metais buvo atidaryta pirmoji audimo fabrika. 1929 metais tokių fabriku jau buvo 120 su 3,700,000 spūolių. Iš jų 73 fabrikai priklauso patiems kiniečiams pramonininkams, 44 japoniečiams ir 3 anglams. Į tekstilės pramonę įdėta kapitalo \$360,000,000, kurių didžioji dalis priklauso svetimauciams.

Darbo diena kinų audyklose 12 valandų. Uždarbis nuo 20 ligi 30 centų dienai. Audyklose plačiai išnaudojamas vaikų darbas. Per laikotarpį nuo 1918 m. ligi 1926 m. Kinijoje buvo 1,232 streikai, išaukti nepakenciamomis darbo sąlygomis.

Bernard Petkas

Pilnas Pasirinkimas
Vyriškų papuošalų, geresnės rūšies, didesnis vertės, geriausių spalvų
4171 Archer Avenue
kampas Richmond St.

Phone Virginia 2054

JOSEPH VILIMAS
NAMU STATYMO
KONTRAKTORIUS
4556 So. Rockwell St.,
CHICAGO, ILL.

Vilniaus Lietuviai Prieš Pakšto Projektą

Klerikalų "Musų Rytėjus" smerkia teologinės geografijos profesorius

Vilnių leidžiamas "Musų Rytėjus" staipsny "Ieško naujų kelių", suminėjęs įvairių svetimųjų projektus Vilniui išrišti, rašo:

Dabar vėl atsirado naujas to painaus klausimo sprendėjas, būtent Kauno universiteto geografijos profesorius p. Pakštas. (Pakštas yra geografijos profesorius Kauno universiteto katalikų teologijos fakultete).

Prof. Pakštas didelis netik fizinės, bet ir politinės geografijos žinovas, daug keliavęs, daug kraštų pažinęs, nuo keleto metų dėsto Kauno universiteto geografiją. Bė to, yra parąšęs keletą veikalų, kurių bene žymiausias bus "Baltijos Respublikų politinė geografija". Šaly to, šiemet Velykų atostogų metu prof. Pakštas lankėsi Vilniuje ir keletoj Rytų Lietuvos provincijų. Budamas Vilniuje suruošęs paskaitą rinktyjų asmenų tarpe Vilniaus išsprendimo klausimu. Paskaita buvusi paskaityta prancūzų kalba. Į paskaitą buvo pakviesta lenkų laikraščių redaktoriai (bent "Kur Wil" ir "Słowo") keletas sanatorių, peoviakų ir berods du ar vienas lietuviai. Nors kaip minėjau, paskaita buvo skaityta mažam būreliui, bet jau kitą dieną Vilnių buvo plačiai apie ją kalbama ir galop "Przegląd Wileński" Nr. 11—12 viešai paskak apie tą paskaitą. Todel neprasižingsime laikraštiniško pareigoms, jeigu tuo klausimu tarsime vieną kitą žodelį.

Bet visų pirma patsiu projektas. Suminėsim jį trumpai. Prof. Pakšto nuomone (gal ir yra tik jo vieno), iš dabartinės Nepriklausomos Lietuvos ir Vilniaus krašto reikėtų padaryti kantoninę Lietuvą su 3—4 kantonais. Pirmas — Klaipėdos kantonas, kuriam priklausytų dabartinis Klaipėdos kraštas ir Kretingos, Tauragės, Telšių, Mažeikių, Šiaulių ir Raseinių apskritys. Gyventojų tasai kantonas turėtų virš 800,000. Antras kantonas — Kauno, kuriam matyt būtų priskirta likusios Nepr. Lietuvos apskritys. Šis kantonas turėtų apie 1½ milijono gyventojų ir būtų lietuviškiausias. Trečias iš eilės Vilniaus kantonas, kurio sienos sunku nustatyti, bet gyventojų turėtų apie 1,300,000. Be to, patai Vilnius galima būtų padaryti laisvu nesurištu su savo kantonu, kaip ir visos kantoninės Lietuvos sostinė.

Pasak autoriaus projekto, sudarius šitokią Lietuvą, ji išlaikytų pusiausvyrą tarp germanijos ir slavų pasaulių ir be to, kaip tranzito kraštas, turėtų didelę naudą. Kartu, be abejo, pakiltų ir subiednėjęs Vilnius.

Vilniaus miesto lietuvių klausimą, autorius išsprendė gana radikaliai, pasakytum amerikoniškai. Jisai sumanė šaly dabartinio miesto statyti naują lietuvių miestą Vilniaus apylinkėje — Karolinkoje. Pa-

RAUDONOJI GYSLA

Išgydoma be Piliu
UŽ ŽEMĄ MOKESTĮ
Žilbumas, niežėjimas, kraujo tekėjimas, prasitėjimas. Raudonvysliu (Piles) arba kitu medlinės nesmagumu, padarome sveiku be plovimo ar deginimo, lizonbučiu arba sugašinimo laiko darbe. 50 metų pasekmingo gydymo atvežta iš rytų į Chicago, garantuojame jums pasveikimo nuo 2 iki 10 savaičių. Lengvais, nedideliais išmokėjimais. Ekaminavimas dykai. Vienos savaitės trytmentas dykai, del patikrinimo jus galimumo išgydyti, arba prisistiekti del 5 dienų namu parelbos trytmento DYKAI.
FILE DEPARTMENT, S.M.S.
HEALTH INSTITUTE,
1869 N. Damen Ave.
Chicago, Illinois
Valandos 10 iš ryto iki 8 val. vak.
Nedėlioj 10 iš ryto iki 2 po pietu.

gal projektą, visos musų brangios istorinės vietos, su Gedinio kalnu ir Vytauto palais Bazilikoje, paliekama kam kitam, o mes visi keliamės į pliką Karolinkų lauką ir statome lietuviškąjį miestą. Jeigu šitai žiūrėtum į Vilnių, kaip prof., P., tai ir bė to projekto kiekvienas musų pataikytų, nelaukiant Vilniaus klausimo išsprendimo, pasistatytų nuošalesnėje vietoje namelį, o Vilnių—lietuvių tautos išsivajotą idealą—palikti jo paties likimui.

Taip, trumpai suglaudus, atrodod prof. Pakšto projektas išsprendė Vilniaus klausimą. Ar jis mums, lietuviams, priimtinas—didelis ir labai didelis klausimas.

Ilgas Sausras Išdžiovino Žemę Ir Žmones

Advokatai ir demokratai smarkiai šlapėja

Chicagoje eina U. S. advokatų konferencija, o Springfielde eina Illinois Demokratų partijos konvencija. Abiejose pirmą vietą darbų tvarkoj užima kriminalas ir prohibicija.

Advokatai, žinoma, atsargūs žmonės ir į prohibiciją žiuri kaip į nepaprastai komplikotą dalyką, kurį radikaliai judinti jų profesijai nebūtų praktiška. Už tat demokratai visai stačiai pasisakė už prohibicijos panaikinimą, už sausųjų agentų ir kratų namuose sustabdymą, už legaliską virimą, pardavinėjimą ir gėrimą kaip alaus taip vyno.

Priimtoji vienu balsu rezolucijoje demokratai sako: "Mes tikime, kad jaktinimas astuonioliktosio amendo nebuvo suderinime su laisvos Amerikos astovaujamos valdžios principais ir intencijomis ir delto mes be jokių susilaikymų ir kvalifikacijų pritariame jo panaikinimui. Kol tatau bus panaikinta, Demokratų partija pritaria panaikinimui Volstead akto ir išleidimui naujo akto, kurs leistų gaminti, gabenti ir pardavinėti tokius lengvus vynus ir alų, kokie einant į statymais gali būti gaminami, gabenami ir pardavinėjami". Taip pat rezolucija pritaria skubiam uždraudimui policijai daryti sausumo kratas Illinois valstijoje ir pašalinimui Jones 5 ir 10 įstatymų.

Už rezoluciją demokratų at-

stovai išreiškė didelių pojimų, gi paklausus kas prieš, neatsirado nė vieno.

Vadinas, ne vien tik fermeriai laukia lietaus.

Trumpiausios apysaka

Padaužų konkurse autorius didelį glėbį pinigų laimėjo

—Jonuti!
—Tu mano žibute...
Keturiuos lupos sulipo ir keturiuos rankos spaudė, spaudė.
—Sveika!
—Sveiks!

Dvi širdys susijudino ir pradėjo daužytis ir visas puses kai treigiai erzilukai.

—Jonuti, kas tau?
—Ta ragana vėl mano kišenius iškraustė...
Piktumas Joną mēto. Blogi norai lenda iš jo plikės.
—Jonuti!
—Sveika, žibute.
Akys mirkt, mirkt. Širdys strakt, strakt. Ir vėl tas pats.
—Na, o ką?
—Prakeiktos moterys visos...
Ir vėl prakišau...
—Prižadi?
—Prižadu... tikrai... dabar turiu pasninkaut.—Mat.

Pranešimas

Dviejų dienų Optometrinė Akių Klinika

bus laikoma

PANEDELYJ, RUGPIUCIO 25
UTARNINKE, RUGPIUCIO 26

nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakare

DR. GEO. J. SERNER OFISE

Kliniką laikys Dr. G. L. DuPlessis, visose šalyse žinomas Optometrinis Akių Klinikas.

Specialė domė bus akreipta į akies muskulų stovį, žvairas akis ir žmones, kenčiančius akių nesmagumus, taipgi į taip vadinamus "neišgydomus" atsitikimus.

Dr. DuPlessis patarimai ir patarnavimai bus be jokios mokesies. Telefonuokite del registracijos.

Dr. Geo. J. Serner

756 West 35th St.

Tel. Yards 1829

Daktaras

Kapitonas
Specialistas iš

WISSIG,

Pasauliniame kare
Seno Krajaus

GYDO VISAS LIGAS VYRU IR MOTERU
NEZIURINT KAPO UZSISENĖJUSIOS IR NEIŠGYDOMOS JOS YRA
Speciališkai gydo ligas plivo, plaučių, inkstų ir puslės, užnuodijimą kraujo, odos, ligas, žaizdas, reumatizmą, galvos skausmus, skausmus nugaroje, kosėjimą, gerklės skaudėjimą ir paslaptingas ligas. Jeigu kiti negalėjo jus išgydyti, atleikite čia ir persitikrinkite, ką jis jums gali padaryti. Praktikuoja per daugelį metų ir išgydė tūkstančius ligonių. Patarimas dykai.
OFISO VALANDOS: nuo 10 ryto iki 8 v. vak. Nedėliomis iki 12 d.
4200 West 26 St., kampas Keeler Ave., Tel. Crawford 5573

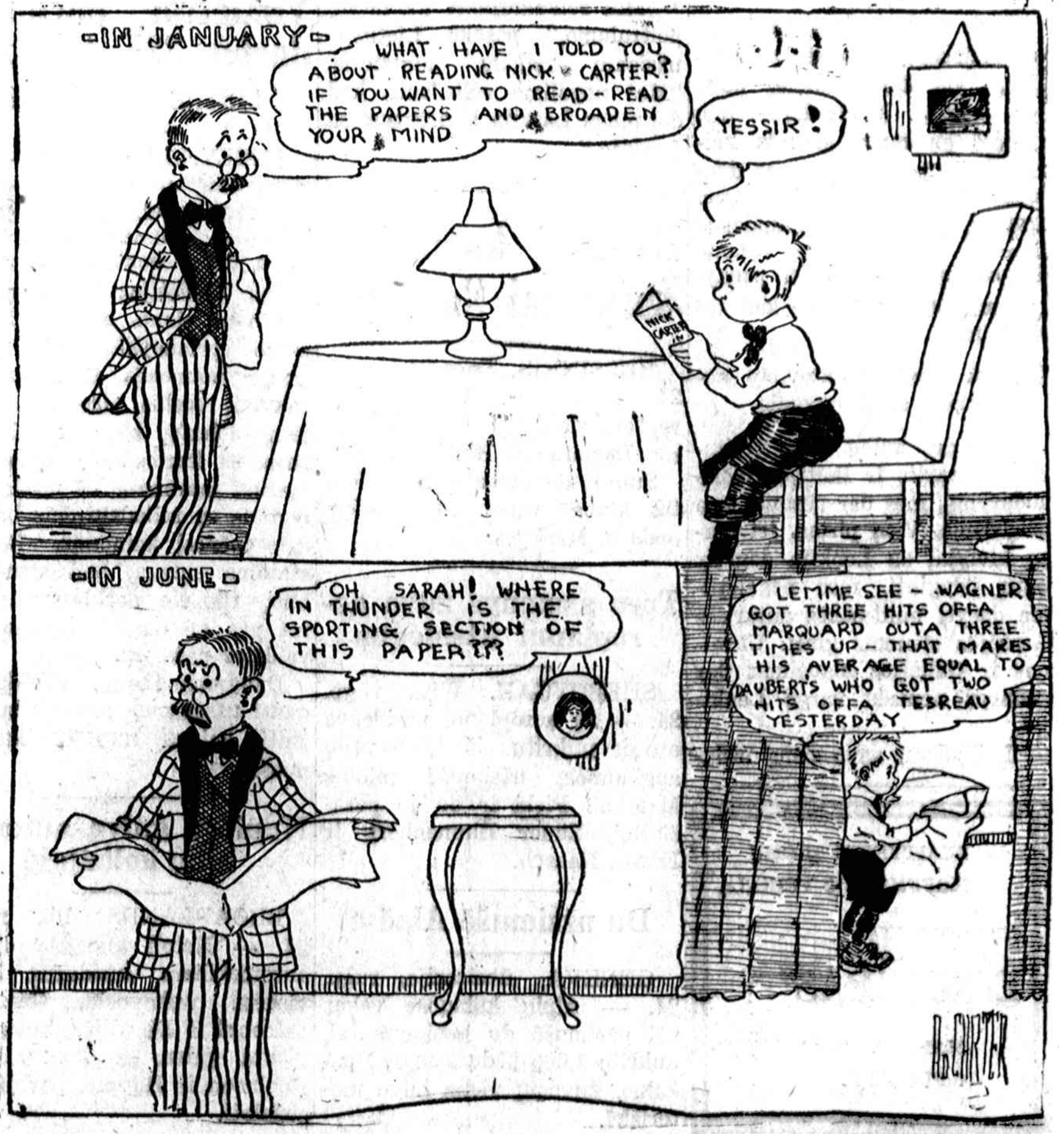
Rusiškos ir Turkiškos Vanos

12th STREET
Tel. Kedzie 8902

3514-16 Roosevelt Rd.
arti St. Louis Ave.
CHICAGO, ILL.

JUST KIDS—It Depends On The News • • • • • By Ad Carter

EXTRA! EXTRA!

RADIO PROGRAMAI PERKELTI
I SUBATOS VAKARUS

Subatamis iš Stoties W. C. F. L. 970 kiliockles, nuo 6 iki 7 val. vakare ir Kettergais iš Stoties W. H. T. C. 1120 kiliockles, nuo 7 iki 8 val. vakaro.

Brunswick

ZEMOS VASAROS KAINOS
ANT RADIJŲ:

Atwater Kent, 7 tubų, \$49
su viskuo, už
R. C. A. Radiola, 10 tubų, \$49
su viskuo, už
Sparton 9 tubų, \$99
su viskuo, už
Victor, 19 tubų, \$109
su viskuo, už
Brunswick, 9 tubų, \$98
su viskuo, už
Brunswick Radiola, su Fonografu su viskuo, \$98
už
Zenith Radio, 9 tubų, \$99
už

Pirmą negu pirkite Radio, pamatykite Budriko krautuvėse. Radios visu Standard išdirbys. Patys galite persitikrinti ir pamatyti šale prie šalies įvairius modelius.

Jos. F. Budrik, Inc.
3417-21 S. Halsted St.
Tel. Boulevard 4705

General Motors Radios
3343 S. Halsted St.

Tarp Chicagos Lietuvių

Kas Girdėti Aviaciono Laukuose

Curtiss Airport aplankius

Pereitę šeštadienį, tai yra orlaivių parados atidarymo dieną, iš Union stoties kaip į val, popiet išvažiavau pasižiūrėti, ką veikia tie "paukščiai" Curtiss Reynolds aikštėje.

Po 35 minučių jau buvome vietoje. Dar istolo keleiviai susigrūdo prie langų. Visas eskadronas kariškų orlaivių jau bėrė ore. Rodėsi, kokie milžiniški paukščiai sukasi.

Juo artyn oro laukų, juo daugiau reklamoms. Pakeliuose tiek kiekvieno telegrafo stulpui stovi, sėdi po vieną po du policistai. Rodos, jį karo laukus mus veža. Aptverti laukai, pleišuojančios vėliavos, pulkai žmonių, armijos visokių niekų pardavinėtojų švaistosi, policistai tvarką daro. Išlipame. Visas oras virpa nuo krutinančio 18 orlaivių eskadrinės triukšmo. Visi keleiviai taip ir pakėlė akis į dangų.

Paukščiai laukia ženklo

Buvo lygiai dvi kai pasilipau į pačią viršutinę suolų eilę. Žmonių, tartum skruzdėlių, neužmatomi išskeltų sėdynių plotai marguoja, pusradai apsupus milžinišką aikštę. Nors vietą turėjau labiau šone, bet priešais pastatytas "laudspikeris" taip garsiai visą pasakoją, kad ir orlaiviams per galvas maršant galima buvo girdėti paaikškinimus.

Aplinkui viso lauko pakraščiais stovėjo "gatavi pakinkyti" keli šimtai įvairiausių paukščių, visi savo milžiniškus sparnus išskėtę, nerimsta, lyg "staininiai" eržilai, gatavi bile momentą padukti. Danguose, tartum išbaidyti paukščiai, vienur kitur pavieniais sklendo, nardėsi karts nuo karto sublizgėdami saulėje, įvairių spalvų ir

Šie lietuviai realistai-
ninkai pasirenge jums
patarnauti

S. P. Kazwell & Co.
2339 W. 63rd St.
Tel. Republic 8899

M. J. Kiras
3335 So. Halsted St.
Tel. Yards 6894

B. V. Milaszewicz
4600 So. Wood St.
Tel. Virginia 0117

M. Rozenski & Co.
6542 So. Western Ave.
Tel. Prospect 2102

J. Yushkewitz
2433 W. 69th St.
Tel. Prospect 8140

J. N. Zewert & Co.
5339 S. Central Ave.
S. E. Cor. Archer and Central
Tel. Prospect 8759

J. J. Zolp
4559 So. Paulina St.
Tel. Yards 0145

tipo orlaiviai. Karts nuo karto netikėtai nelauktai per pat galvas praslenka koks milžiniškas paukštis, momentui net saulę užstodamas, ir tyliai ramiai nutopia aikštėje.

"Pragaro angelai" atlėkė

Bet štai iš tolumos artinasi šiurpus pulkas ir kaip matai, su peklisku kauksmu pradūgę per galvas, pradeda formotis į visokias figuras kariškų orlaivių eskadrilę. Kariškieji orlaiviai ypatingai baugiai atrodo ore. Taip ir įsivaizdini tuos mirtingus paukščius mėtant pragarą pilnus, milžiniškus kiaušinius — bombas. Tik mažo šposo reikia, kad visas erodromas pavirstų viena košeliu.

Kiekviena grupė turi po porą dešimčių minučių laiko būti ore. Naujas raketos iššovimas paskelbia naują programos numerį, ir žiūrėk tuojau pradeda krutėti, dulkių stulpus versdami vienas ar keli nauji paukščiai. Visokių jų esama. Raudoni, balti, žali, kerši, driužėti, milžiniški planai su keleriais motorais ir mažiukai paukščiukai, kurie vos tik į orą pakilę pavirsta grakščiomis blizdingomis.

Pakijo dar kelios grupės kariškų orlaivių, po tris, po šešis ir po devynis. Jų manevrai bauginantis. Tai susiformavę į figuras šaudo per galvas, tai apsvirtę aukštyn kojomis plaukioja aplink areną, kiti kitą gainioja, tai sudaro tikrus vėjo ratus, paskui kiti kito virsdami per galvas. Gražų žiūrėti kaip žmonės, įsilindę į tų paukščių vidurius, maudosi ir nardo oro bangose, tačiau vis tik tie patys paukščiai atrodo kažkoki nuo svetimos planetos atskridę bangūs šarandai, ir baimė ką dar jie gali padaryti.

Prancuzas parodė štuką

Vokietis kapt. Loose jau buvo nukritęs vos tik oro paroda atidarius, tad bendros europiečių demonstracijos nebeįvyko tą dieną. Italas Pietro Colombo su savo raudonu kaip vėlykų kiaušinis planu, pakaitomis vartalojosi ore, bet nieko ypatingo neparodė. Bet pakijo prancuzas Marcel Doret gražiame dryžiniame orlaivy. Jis tai parodė kas reiškia prancuzas. Rodėsi, taip ir šokinėja lyg balerina Paryžiaus scenoje. Bet kai pradėjo saudyti iš aukštybių ir švilpdamas narstyti išilgai paties Grand Stand, kur visa "ponybė" sėdėjo, tai net drąsiausieji ėmė šaukti, kad prancuzas rizikuoja ne tik savo sprandą ir 450,000 frankų kainos planą, bet gali, ne dieve, ir dešimties kelių nunešti kepurės. Bet prancuzas to nemanė, ir visiems baimės įvarė, gražiai nutupė.

Iš privačių planų gražiausį įspūdį darė vienas mažiukas, baltas lyg baltandis, vadinamas "White Gypsy" (baltoji čigonė) ir kitas taip pat labai mažas žalias, raudonomis pasparnėmis, kurio ir motoras, sakė, teturi tik 20 arklių pajėgų. Tai buvo ore visai toks pat drugelis, kokių matydavome Lietuvoje paupiais, šaudant aplink žiedus vasaros metu.

(Pacific and Atlantic Photo)

Išpėkite, kas čia? Leidė su usais, ar šventoji su suvolota nosimi?

Los Angeles, Cal. Paveikslas matoma Mrs. Minnie Kennedy, nufotografuota ligoninėje tuojau po muštynių su savo dukra, evangeliste — praneša Aimee McPherson. Čia Mrs. Kennedy matoma su subandžiuota nosimi, kurią jos "dieviškoji dukrelė suplojo į blyną. Muštynių priežastis buvo, anot pačios Mrs. Kennedy, ta, kad jos veido pagražinimo operacija nusisėkusi geriau, negu jos dukrai.

Stebinančios greitybės pasiekė vienas naujausias konstrukcijos planas, nuosavybė lakuno Doolittle. Taip tik ir galėjai akinis sekti kai šaudo ore. Grakštus kaip jauna lydeka tyrame vandenyje.

Juokingi pažiūrėti, bet geri lėkti

Dienos kuriozai buvo: vienas senoviškas dvisparnis, kuriame išskrido pats Al Williams, įsisėdęs į priešakį sparnų pastatytą kėdę lyg farmeris rugių piauamoj mašinoj ir paklįjęs jokiū būdu negalėjo seno plano benutupdyti atgal ant žemės. Atrodė, kad apie 25 metų senas kriauklas nė už ką nenori grįžti ant žemės, vienok pratęs pilotas jį galų gale nutupdė.

Kiti buvo du nepaprastai juokingi kai pirmą kartą matant. Tai naujas išradimas, taip vadinami auto-giro, arba tokie kurie staciai pakyla nuo žemės ir staciai nusileidžia ir ore gali stovėti vietoje, kaip vėvis ar vanagas. — Tai yra orlaiviai kai ir kiti, bet turi ant viršaus milžiniškus sparnus, panašius į vėjo malūno, kuriems besisukant orlaivis atrodo, tartum didelis voras rėpliotų danguje.

Be to yra galybės kitų stacinių rodos juokingų ir pažiūrėti, su sparnais po apačia, kitas ant viršaus, kitas ir visai tartum be sparnų. Ir visi šiomis dionomis žada parodyti ką gali.

Tarpe svečių ir dalyvautojų yra daug oro įžymybių, tik Lindbergo su savo Ona be-trūksta.

Lenkų "misterija" buvus apgaule

Rodos, rugpjūčio 18 d., Chicagos laikraščiai paskelbė, kad iš Lenkijos atvykęs specialus lakunas, kurio planą vežą atskirai, ir tas lenkas žadąs padaryti didelę "misteriją". Po to niekur nebeteko nieko matyti apie tą lenkišką misteriją. Šiandien Chicagos lenkų laikraštis praneša, kad joks lenkų lakunas neatvyko. Matyt, koks "misteriškas lenkas" apgavo Chicagos reporterius.

J. P.

Cicero

Jau seniai buvo rašyta apie finansinę mūsų įstaigą — spulką. Daug ką ypatingo nėra pasakyti. Jos biznis eina pilnai ir sparčiai. Paskolų turime daug. Keletas buvo perversa kiton, butent kaimynėn šv. Antano spulkon.

Buvo laikai, kada naujosios spulkos tvėrėjai ne kažin kaip draugiškai žiūrėjo į senąją spulką, gal dar turėjo mintį paversti biznį iš senosios. Bet tas neišsipildė. Laikui bėgant pasidaugina gyventojų skaičius ir užtenka biznio visiems. O pasidėkavojant spulkų lygai, šandie visų spulkų santykiai yra žmoniški. Nėra baimės, ne sarmatos tartis apie bendrą veikimą. Kitų kolonijų spulkos tai praktikuoja ir geras pasėkmes turi, nes dar yra daug žmonių, kurie nepajėgia suprasti spulkų naudos.

O spulkų nauda, rodosi, turėtų būti aiškiai matoma visiems. Nes jeigu ne mūsų spulkos, tai daugelis neturėtų nuosavybės — jų tarpe ir gerų ir didelių namų. Spulkai gi priklauso galima visuomet — šandie ir rytoj. Ir tie laimingi, kurie nesnaudžia. Jie šandie turi namus išmokėję. Bet yra tokių, kurie savo turtą nešioja užančiuje arba lovoje po

SKAUSMAI

Ypatingi Moterims

KAI galvos skaudėjimas laikys jus namie — ar mėnesinis laikas jums neleidžia išeiti į pasimatymus — atiminkit Bayer Aspirin. Pabandykit šias pilules, ir jus busit dėkinga už jų suteiktą palengvinimą. Jos palengvina taip daug visokių skausmų ir tuoj. Nėra jokios nelaimės jas naudoti. Aspirinas negali jums kenkti! Gydytojai jums pasakys, kad jie neslogina širdies. Patyrimas milijonų žmonių kalba jų naudai. Berekalingai nekeiskit. Bayer Aspirin sulaukys jūsų šalti, palengvins galvos skausmą ar neuralgijos skausmus taip lengvai! Pirkit 100 pilulių bonketą ir taupinkit pinigų.

BAYER ASPIRIN

patalinė laiko. Suprantama, toks "taupinimas" šandie jau retenybė, bet jo pavyzdžių dar vis ne stoka.

Šandie yra proga pradėti taupinti. Savaitė po savaitės, doleris prie dolerio, štai laikui bėgant ir susidaro graži dolerių krūvelė. Ir ot yra jau priežastis būti dėkingam spulkai.

Spulkos adresas yra 4917 West 14 street. Direktorių susirinkimai esti kiekvieno ketvergovo vakarą.

K. P. D.

Dr. Jono Šliupo 50 metų tautinio veikimo sukaktuvės

D-rui Jonui Šliupui, įžymiam ir didžiam mūsų tautos žadintojui, vienam pirmųjų aušrininkų, šiemet sukanka 50 metų.

ty, kai jis pradėjo tautišką darbą dirbti. Ta proga naudodamasi, Kaune Med. draugija savo metiniame posėdyje (š. mt. VI, 13 d.) nutarė pasveikinti Garbingą Jubiliatą, savo dr-jos garbės narį, ir palinkėti jam kuogeriausios sveikatos ir kuolgiausios darbuotės mūsų tautos naudai.

P. S: Amerikos Lietuvių Doktorų Draugija irgi pasiuntė gerbiamam Jubiliatui nuosirdų sveikinimą.

Dr. A. L. Graičunas, sekr.

SIUSKIT PER NAUJIENAS PINIGUS LIETUVON

To prašo Lietuvos žmonės ir taip pataria Lietuvos bankai

Geriausią Uogų Niekad Nerasit Ant Nusususio Krumo... Prastos Karvės Niekad Neduoda Geriausią Pieną

GAMTA duosniai atlygina extra rūpestingumą auginant uogas. Ji tiek pat lygiai gerai apmoka ir pieną gaminant.

Bowman karvės yra rinktinės ir sveikos — maitinamos tik parinkta žalia žole ir geras, parinktais grūdais; apsaugotos nuo vasaros saulės kepinimo ir žiemos šurpau oro. To pasekoje Bowman Pienas yra extra geras pačioje pradžioje. Ir delei mūsų extra rūpestingumo ant kiekvieno žingsnio, tas extra gerumas niekad nebūna pražudomas

Bowman Pienas yra pilnos smetonos pienas, pasteurizuotas, kaip extra užtikrinimas tyrumo. Tai yra riebus pienas, šviežias pienas ir virš visko, pienas nepalyginamai geresnio skonio.

Užsisakykit bonką šandie. Paprašykit savo šeimos duoti jam "skonio išbandymą". Jis tikrai laimės jų entuziastišką užgyrimą.

BOWMAN DAIRY COMPANY MILK

Taipgi Sviestas, Kiaušiniai ir Varškė

Telefonas Superior 6800

NAUJOS KNYGOS

Gaunamos "Vienybės" Knygyne

VIREJE. Išleista 1926 metais. Apdaryta 1,054 pataimais kaip vilti įvairius vaigia.	\$2.50
MAISTAS IR VAIGIŲ GAMINIMAS. Dr. J. Kvedaro Mokymkloms ir šeiminklėms vadovėlis ir pamokymai, kaip gaminti sveikus ir skanūs valgius sveikiems, vaikams ir ligoniams.	\$1.50
LIETUVOS APGYVENTOS VIETOS. Šioje 735 puslapių knygoje telpa daviniai pirmo Lietuvos žmonių surašymo. Surasta visi Lietuvos kaimai, vienkiemiai ir miesteliai, skaičius gyventojų, kiek yra ukininkų, kaip toll geležinkelio stotis ir arčiausias paštas.	\$3.00
KAUNO ALBUMAS. Knyga paveikslų ir fotografijų Kauno miesto.	.50
VINCO KREVĖS RAŠTAI. Septyniuose tomuose LIETUVIŲ KALBOS RAŠYBA. Rašybos vadovėlis su rašybos žodynėliu. Išleista 1926 metais.	\$7.00
NAMU RUOŠOS VADOVĖLIS. Namų darbai, naminė sąskaitybė ir biudžetas. Kaip pigiai šeimyną užlaikyti.	.50

V I E N Y B Ė

193 Grand Street

Brooklyn, N. N.

From Youth to Age

Yra trys sunkūs periodai moteris gyvenime: kada mergaitė subręsta į moterį, kada moteris gimdo pirmą kūdikį, kada moteris pasiekia viduri amžiaus. Tais laikais Lydia E. Pinkham's Vegetable Compound pagelbėti atsiegti normalią sveikatą ir gyvenimą.

LYDIA E. PINKHAM'S VEGETABLE COMPOUND
LYDIA E. PINKHAM MED. CO., LYNN, MASS.

PROBAK BLADES padaro jus DVIEJU ASMENŲ BRITVA (Senąjį ir naująjį modelį) Geresne Britva — arba pinigai grąžinami \$1.00 už dešimtį 50c už penkes Garantuotos

PROBAK CORPORATION
AutoStrip Safety Razor Co., Inc., N. Y. C.

pagarsėjęs visame pasaulyje Pinaud's Shampoo

Palieka jūsų plaukus blizgančius, sveikus ir ne per daug sausus. Pas jus jų pardavėja, arba prisiųskite 60c už pilno didumo bonką. — Pinaud, Dept. M., 220 E. 21 St., New York. (Sempelo bonkute dykai).

Feen-a-mint

Laxativas

kurį jus kramtote kaip gumą.

Nėra kito skonio kaip mėtos

Aptiekose — 15c, 25c

Jos niekas nekviečia

Ar jus žinote kodėl ji buvo nepageidaujama? Nė ji pati nežinojo. Halitosis (dvokiantis kvapas) yra tokia draugijinė, kurios niekas neatleidžia, ir tai buvo priežastis. Betgi nėra reikalo turėti halitosis. Plovimas su Listerine pašalina blogą kvapą. Vartokite kasdien. Lambert Pharmacal Co., St. Louis, Mo.

LISTERINE pašalina halitosis Sunkaiki 200,000,000 perų

THEM DAYS ARE GONE FOREVER

Manage This on Your Marimba.

HELLO THERE MADGE - PUT ON YOUR WRAPS... I'LL TELL YA WHAT WE'LL DO -

WE'LL SEE A SHOW THEN GRAB A BITE AND THEN A DANCE OR TWO -

I THINK THAT I SHOULD GO ALONG AS CHAPERONE FOR YOU

THEM DAYS ARE GONE FOREVER!

NAUJIENOS

The Lithuanian Daily News
Published Daily Except Sunday by
the Lithuanian News Pub. Co., Inc.
1739 South Halsted Street
Telephone Roosevelt 8500

Editor P. GRIGAITIS

Subscription Rates
\$8.00 per year in Canada
\$7.00 per year outside of Chicago
\$6.00 per year in Chicago
3c per copy

Entered as Second Class Matter
March 7th, 1914, at the Post Office
of Chicago, Ill., under the act of
March 3rd 1879.

Naujienos eina kasdien, išskyrus
sekmadienius. Leidžia "Naujiens"
Bendrovė, 1739 So. Halsted St., Chi-
cago, Ill. Telefonas Roosevelt 8500.

Užsakymo kaina:	
Chicagoje — paštu:	
Metams	\$8.00
Pusei metų	4.00
Trims mėnesiams	2.00
Vienam mėnesiui	1.50
Vienam mėnesiui	.75
Chicagoje per išnešiotojus:	
Viena kopija	8c
Savaitė	18c
Mėnesiui	75c
Suvienuojama Valstijose, ne Chicagoje:	
Metams	\$7.00
Pusei metų	3.50
Trims mėnesiams	1.75
Vienam mėnesiui	1.25
Vienam mėnesiui	.75
Metuotv ir kitur užsakymo:	
(Atpirkimo)	
Metams	\$8.00
Pusei metų	4.00
Trims mėnesiams	2.50
Vienam mėnesiui	1.50
Pienius reikia atsiųsti pašto Money	
Orderis kartu su užsakymu.	

AMERIKOS VALDOVAI

Buvęs Jungtinių Valstijų ambasadorius Vokietijai, James W. Gerard, sako, kad šią šalį valdo 59 asmenų. Jie yra bankininkai, pramonininkai, pirkliai ir keletas stambiausių laikraščių savininkų. Pirmoje vietoje šitam Amerikos "valdovų" sąrašą stovi John D. Rockefeller, Jr., paskui eina Andrew W. Mellon (Jungtinių Valstijų išdoro sekretorius), J. P. Morgan ir t. t. Sąrašas, žinoma, randame ir vardus Schwabo, Bethlehem Steel korporacijos pirmininko; Fordo, automobilių fabrikan- to; Insulio, elektrikos, gazo ir gatvėkarių kompanijų valdytojo, ir Rosenwald, Sears, Roebuck and Co. pre- zidento.

Bet pažymėtina, kad p. Gerard neįdėjo į "valdo- vų" sąrašą nei Jungtinių Valstijų prezidento Hoovero, nei kurio kito žmonių išrinkto į valdišką vietą asmens. Amerikos "valdovai", anot Gerardo, yra per daug užimti bizniu, kad jie galėtų eiti valstybės tarnybą. Bet jie nusprendžia, kas turi būti renkamas arba skiriamas į valdiškas vietas.

Kai del Gerardo sąrašo, tai galima būti tokios ar kitokios nuomonės apie tai, ar jisai yra sudarytas tiksliai. Bet pamatinė Gerardo mintis yra neabejotinai teisinga. Ameriką iš tiesų valdo palyginti mažas skai- čius žmonių, turinčių milžiniškus turtus. Nors savo forma Amerikos valdžia yra demokratija, bet tikrumo- je ji yra plutokratija — lobininkų, o ne liaudies vald-žia.

Tai betgi nėra argumentas prieš demokratiją. Ne šalies tvarka yra kalta, jeigu žmonės, kurie joje gyve- na, nemoka ja naudotis.

Demokratijos tvarkoje visi žmonės yra lygūs prie- štatyms. Bet suprantama, kad tas, kuris turi daugiau pajėgų, įstengia pasiimti daugiau galios. Pajėgą visuo- menėje žmogui duoda jo prigimti gabumai, mokslas ir turtas. Šioje gadinėje, kuomet viskas remiasi pinigų, turtas atsveria ir gabumus ir mokslą. Jei milijonieriui, kuris paveldėjo turtą nuo savo tėvų, truksta smegenų ir mokslo, tai jisai už pinigą pasisamdo mokytojus ir gabesnius už save asmenis savo bižniui vesti.

Bet demokratinėje tvarkoje yra progos daugeliui ekonominiai silpnų žmonių susivienyti ir sudaryti di- desnę jėgą, negu milijonieriaus. Visas dalykas yra tik- tai tame, kad jie turi suprasti, jogei jie privalo vieny- tis ir sutartinai veikti. Jeigu Amerikos darbo žmonės — darbininkai, fermeriai ir k. — tą suprastų, tai šios šalies valdovai būtų jie, o ne Rockefelleris, Morganas ir kompanija.

NETURI "SPECŲ"

Lietuvoje jau kelis kartus įvyko ginkluoti pasikė- sinimai prieš valdžios atstovus, bet paprastai jie suke- lia daugiau triukšmo, negu palieka konkrečių rezulta- tų.

Prieš metus su viršum laiko kažin ką bandė nu- šauti ministerį pirmininką Voldemarą, bet jisai nebu- vo nė sužeistas (iš patikimų šaltinių teko girdėti, kad jį išgelbėjo plieniniai marškiniai, kuriuos jisai visuo- met nešiodavo, kai buvo valdžioje). Vietoje jo buvo už- muštas leitenantas, lydėjęs ministerį, ir sužeistas nie- kuo nekaltas vaikas, kurį Voldemaras laikė už rankos.

Dabar vėl buvo mėginta nugalabinti policijos va- dą Rusteiką. Sakoma, kad du jauni vyrai, įsiviliojo jį į hotelio kambarį, surišo jam rankas, užkimo burną ir bandė papiauti "dideliu peiliu". Piovė, piovė — ir nepapiovė. Tik kraujas tapo pralietas, ir abu užpuoli- kai tuojau buvo suimti.

Šitie atsitikimai liudija, koks beprasmingas daly- kas yra teroru kovoti prieš valdžią. Kitąsyk šis kovos metodas buvo plačiai vartojamas Rusijoje, bet prakti- ka ir tuomet parodė, kad tik labai retas teroro aktas buna pilnai sėkmingas. Paprastai daug skaudžiau nu- kenčia teroristai ir jų draugai, negu valdžios tarnai, kuriuos jie eina žudyti.

Ir aišku, kodel. Žmonės, kurie užsiima teroru del politikos, yra karštuoliai arba svajotojai, kurie gal tu- ri daug drąsos, bet neturi išsilavinimo žmogūdystės amate. Šis amatas taip pat, kaip ir kiekvienas kitas, reikalauja specialistų, arba kaip Rusijos bolševikai sa- ko, "specų". Kuomet nepatyręs vyrukas (kad ir jisai

butų dar taip didelis "herojus") imasi tokio darbo, tai jisai jį tik "sugadina".

Antra vertus, pažiūrėkite, kaip tą darbą atlieka tikrieji "specai". Štai, Chicago's "ganglande" nuolatos kas nors buna nugalabijamas. Ir ar dažnai atsitinka taip, kad užpuolikai bėgtų, palikę savo auką, pusiau paskerstą arba pašautą, ir pakliūtų į policijos rankas? Kur tau! Kas buna paskirtas ekzekucijai, tas nespėja nė "Amen" pasakyti, kuomet jį užklumpa paskirtieji jo nudaigijimui "gengsteriai". Pykšt, pokšt — ir galas. Ir nė lapė neloja, kur piktadarijai dingio ir kas jie per vieni.

Kartais šitaip apsidirbama net ne su vienu, bet su visu pustuziniu antsyk.

Čia tai specialistų darbas. Jeigu Kaunas dar ilges- nį laiką neketina atsteigti Lietuvoje civilizuotų žmonių tvarką, tai jam gal būtų pravartu susižinoti, pavyz- džiui, su kokių nors Capone's gvardijos lyderiu ir pa- imti iš jo keletą lekcijų. O kad ne, galėtų tiesiog parsitraukti tam tikrą skaičių jau išlavintų "specų". Daug jų tenai nė nereikėtų.

Apžvalga

KUNIGAS IR "BOBA" PRA- ŽUDE VOLDEMARĄ

A. B. Strimaitis, kuris da- bar svečiuojasi Lietuvoje, ra- šo "Tėvynei", kad Lietuvos klerikalai išdėdė iš valdžios Vol- demarą šitokių būdu:

"Patarlė sako: 'Kur vel- nias neigali, tai pasiek bo- bą'. Taip padarė ir krikde- mai. Tarpininkaujant tulam kunigui su pagalba įtakin- gos moters Lietuvoje pasiek- kė supykinti (supykinti? — "N." Red.) p. Smetoną su Voldemaru. Tikslas pilniau- siai pasiektas, p. Voldemaras išmestas iš ministerio pimi- ninko vietos, iš tautininkų partijos, iš gyvenamojo bu- to ir policijai paduotas, ku- ri prievarta išvežė, išstėmė jį iš laikiniosios sostinės Kauno. Be to, buvusis Lietu- vos diktatorius apsauktas ir šlokiu ir tokiu..."

Gal tai yra tiesa, o gal anek- dotas. P. Strimaitis tvirtina, kad "politikos žinovų" nuomo- ne netrukus įvykšiu atmainų Lietuvos vyriausybėje:

"Manoma, kad krikdemai be jokio perversmo dabar paims valstybės vairą į savo rankas. Bent pačių krikde- mų turima tokių vilčių."

Jei taip įvyktų, būtų labai abejotinos vertės laimėjimas Lietuvos žmonėms.

NE TAIP BAISU, KAIP PIESIAMA

Mūsų komunistiniai arba "progresyviai" fašistai dar vis, skrandas išsivertę, bando ga- dinti tuos, kurie iš jų žiopo straksėjimo Susivienijime juo- kus krečia. Brooklyno kom- fa- sistų organas, pav. rašo:

"Grigaitis peranksti džiau- giasi, kad fašistams pasiliks 'žmonių sumokėti pinigai'. Juk pažangieji dar gali da- ryti legalius (teisimus) žinknius, kad atimti nuo fašistų sau priklausomą pi- nigų dalį, ir dar klausimas, ar pas fašistus pasiliks tas visas milijonas dolerių. Bet jeigu ir pasilikty visas mi- lionas, ir tai nekažin kaip fašistai ir socialfašistai ga- lėtų džiaugtis. Juk pas fa- šistus didžiulioj pasilikty nusenę nariai. Išmokėjimai žymiai padidėję? — "N." Red.), o įplaukos, žinoma, žymiai sumažėję. O kiek fa- šistai ir socialfašistai galėtų gauti naujų narių? Aišku, kad naujam Susivienijimui susiorganizavus reakcione- riai mažai gautų naujų na- rių. Pažangieji, smarkiau veikdami, galėtų sutraukti į savo organizaciją visus tin- kamesnius lietuvius darbi- ninkus; galėtų sutraukti daug jaunimo į savo organi- zaciją."

Mėgsta tas kom-fašistų or- ganas svajoti, tai aišku. Bet dar jisai nedavė nė vieno įro-

dymo, kad lenincai ir stalincai sugebą sėkmingiau darbuotis pašalpinėse organizacijose, ne- gu jų prieštai. Kurį gi orga- nizaciją, panašią į SLA, bol- ševikai iki šiol yra išaušinę "milžinų"? Jų rankose nuo se- niai yra Aukščiausios Prie- glausdos draugija, bet ji nė iš tolo negali lygintis su SLA.

Susivienijime, tiesa, Mask- vos gizeliai kontroliuoja arba kontroliavo, keletą labai stam- bių kuopų. Bet ne jų pasidar- bavimu tos kuopos yra didelės; priešingai, šimtus narių joms yra gavę kiti žmonės, o bolš- evikai tik tai tuomet čmė į jas skverbti, kai jos jau buvo pa- sidariusios skaitlingos nariais. Tečiau, kai bolševikai dema- gogijos ir smurto pagelba įs- skverbė į tų kuopų valdybas, tai jos pradėjo skilti. Kai ku- riose tų kuopų jau yra įvykę per bolševikų "viešpatavimo" laiką ne vienas, bet du skili- mai.

O kai del "pasenusių" narių ir jaunimo, tai kom-fašistų or- ganas pasakoja grynus niekus. Tarpe tukstančių jaunuolių, priklausančių Susivienijimui, bolševikai kažin ar beturi nors keletą deščių pritarėjų.

Proto atžvilgiu, beje, tai ga- li atrodyti, kad bolševikiški "progresyviai" yra labai jauno amžiaus, nes jie šneka ir elgia- si paprastai, kaip 10 ar 12 me- tų vaikai. Sakysim, pastaram- jam SLA seime bolševikiški delegatai (reiškia — rinkiniai vyrai ir moters!) ne tik stau- gė, trepsėjo ir pludosi, bet ne- sisarmatijo ir ant kedžių lipti! Protinis nesubrendimas te- čiaus vargiai yra pliusas orga- nizacijai. O ar jisai prailgina žmogaus amžių, tai irgi yra klausimas.

Izmai ir jų kritikai

Rašo Dr. A. Montvidas

Pastaraisiais laikais, kada Amerikos lietuvių gyvenime į- vyko suirutė ir kiekvienas mo- lo Motiejus gavo drąsos kal- tinti pirmesnius veikėjus, atsi- rado mandrųpkių, kurie kal- tina visokių izmų atsiradimą del kiekvieno nepasisekimo. Lietuvių organizacijos kryksta — izmai kalti; lietuviai mun- šina gėria — izmai kalti. Lie- tuvių kolonijos birėja, jie sa- vo koncertų ir piknikų nelanko — izmai kalti. Grybai neau- ga ir čia izmai kalti. Izmy esama visokių: patriotizmas, šovinizmas, militarizmas, fa- šizmas, katalikizmas, bol- ševizmas, anarchizmas, in- ternacionalizmas, socializmas, optimizmas, pesimizmas, ciniz- mas, kriticismas, klasicizmas ir kiti. Jų tukstančiai.

Izmas nėra nekas kita, kaip kryptis. Kiekvieno sveikata pro- taujančio žmogaus mintys turi sistemą, kuri pasireiškia ko- miomis nors kryptimis arba palinkimais. Vargiai galima įsivaizduoti protavimą be tiks- lo — bet krypties. Išrodo, kad kiekvienas nebeprotis yra ko- kis nors istas — oportunistas,

relegionistas, ateistas, komunis- tas, fašistas, optimistas ar ko- kio kito izmo šalininkas. Kada Amerikos lietuvių tarpe izmai buvo svarbus dalykas, tai au- go jų organizacijos, steigėsi laikraščiai, kurėsi ir teatralės draugijėlės, platinosi knygos, prakalbose ir paskaitose publi- kos nestokudavo, buvo mo- kyklėlių, knygynų ir, apamai, pusiau nekultingų kaimiečių susilygino su civilizuočių tautų žmonėmis. Vienas ar kitas izmas buvo žmonių idealas. Jis jų jėgas žadino, kinkė į darbą, į kovą. Kaip greitai stiprios kryptys išsisėmė, taip greitai užėjo apatija, apsnudimas.

Ar tai gera ar bloga, o fak- tas yra, kad visi sveiko proto žmonės turi protinių kryptų, palinkimų. Gal ir visi esame vieno ar kelių izmų vergai.

Kiekvienam kokio nors izmo šalininkui daugelis kitų izmų išrodo kvailli arba žalingi — ne- geri. Apie izmų gerumą ir blogumą paprastai žmonės sprendžia savais izmais vaduo- damies. Šitokis sprendimas yra šališkas ir gana dažnai netei- singas. Gerumą ir blogumą spręsti nelengva, nes standar- do arba masto nėra. Vaduo- jamaši konvencijomis arba į- sigyvenusiu ir priimtu publiškai papročiu. Ne visi įsigyvenę papročiai ir supratimai yra

protingi. Daugelis žmonių tu- ri drąsos išeiti prieš papročius ir supratimus, kurie jiems iš- rodo kvailli arba žalingi. Taigi nustatyties standartams atsi- randa ir visuomet atviras pa- sipriešinimas. Kiekvienas as- muo dalyko gerumą ir blogumą sprendžia savaip. Čia, kaip sakiau, jis vaduojasi savo pa- linkimais. Kadangi maždaug vienodais palinkimais ir supra- timais pasižymi vis didesnis žmonių skaitlius ir jie vis la- biau patobulina, išaiškina, su- sistematizuoja juos, tad taip vadinami izmai tapo pusėtinai aiškūs.

Neužtenka pasmerkti visus tuos, kurie yra kurio nors iz- mo šalininkai, jį studijuoja ir kartais praktikuoja. Reikia įrodyti, kodėl tas ar kitas iz- mas yra negeras. klaidingas, žalingas arba kvaillas. Darant išmėtinėjimus, kaltinimus ir kritiką, dalykus reikia vadinti jų vardais. Žmonės, kurie ma- no visus sukritikavę, kuomet pareiškia, jog lietuvių tautai kenkia visokie izmai, yra že- mos rūšies pliuskiai. Vieni iz- mai kenkia, kiti gelbsti, vien- tinka vienoj vietoj, kiti kitoj. Ir viskam yra laikas ir aplin- kybės. Kad įvairius izmus su- pratus, reikia sveiko proto, studijavimo ir inteligentišku- mo. Svaitytis kaltinimais ir smerkimais bile durnius gali.

E. T. A. Hoffman

Vertė J. Pronskus

Velnio Elikasyras

(Tęsinys)

Mano kudiakystės pirmojoj samonėj brėkšta malonųs vie- nuolyno gyvenimo ir gražiosios bažnyčios šventojų Liepo- jaizdas. Man dar tebešniokščia- tamusis miškas, man tebeve- pia galviai augančioji žolė, margos gėlės, kurios buvo ma- no lopšys. Joks nuodingas žvėris, joks kenksmingas va- balas negyvena toje palaimu- įty šventykloj; nei musės zirgimas, nei svirpio čirškėji- mas netramdo tos šventosios ramybės. Ten skamba vien- dvasiškių dievobaimingos gies- mės; jie su pilgrimais supa aukštinus smilkyklus, iš kurių ilgomis srovėmis kyla į aukštį aukos smilkalų kvapas. Dar matau bažnyčios viduj sidabru apklotą liepos stuoabrį, į kurį angelai atnešė stebuklingąjį šventosios Mergelės paveikslą. Man dar tebesiypso margos figūros angelų — šventųjų — nuo bažnyčios sienų ir lubų! — Mano motinos pasakojimai apie stebuklų pilną vienuolyną, kur jos giliausias skausmas pa- sikeitė į malonės pilną paguo- dą, taip yra įsiskverbęs į ma- ne, kad, man rodosi, lyg visa tai aš bučiau pats matęs, pats patyręs, nežiurint, kad tai nē- ra galima, kad mano motina po pusantų metų apledo šią šventą vietą. Man rodosi, lyg aš bučiau kartą pats toje ny- kioj bažnyčioj matęs vieno rimto vyro stebuklingą esybę ir lyg tai būtų tas pats neži- nomas dailininkas buvęs, kurs senoj senovėj, kada ką tik dar buvo pastatyta bažnyčia, pasi- rodė. Jo kalbos niekas negalė- jo suprasti ir jis labai trumpu laiku pratusio dailininko ranka gražiausiai išteplojo bažnyčią ir paskui ją baigęs vėl dingo.

Toliau atsimenu svetimų kraštų rubais apsidėjusių pil- grimų su ilga žila barzda, kurs dažnai mane nešiodavo ant rankų, miške surasdavo viso- kių margų samanų ir akmenų ir su manim žaidavo; nežiur- int į tai, aš tikrai tikiu, kad tink iš mano motinos pasakoji- mų many susidarė aiškus jo paveikslas. Sykį jis atsidėdė drauge labai gražų nepažista- mą vaiką, kurs buvo su ma- lono vieno amžiaus. Mylėda- miesi ir bučiuodamiesi mudu sėdėjova žolėje, aš atidaviau

jam visus savo margočius ak- menis ir jis mokėjo iš jų sta- tyti įvairiausias figuras, ta- čiau visuomet iš jų galų gale pasidarydavo kryžiaus žen-klas. Mano motina sėdėjo greta mūsų ant akmens suolelio, ir senis, stovėdamas jos užpaka- ly, malonių rimtumu žiūrėjosi į mūsų vaikiškus žaidimus. Iš krumo išėjo keleta jaunuolių, kurie, sprendžiant iš jų apdarų ir visos išvaizdos, bus į šven- tųjų Liepą atėję tik del žin- gedumo ir noro pasižvalgyti. Vienas iš jų mus pamatęs su- ūko juokdamosi: "Žiūrėkite, šventoji šeimyna, čia tik turiu laimikį savo sąsiuvinui! — Iš- tikrųjų jis išsiėmė popierio ir čmė mus piešti, bet senis pa- klėlė galvą ir piktai tarė: "Ne- laimingas pasityčiojau! tu no- ri būti dailininkas, o tavo vi- duj niekuomet nedegė tikėji- mo ir meilės liepsna; bet tavo darbai liks mirę ir sustyrę, kaip ir tu pats, ir tu, lyg koks atstumtas siringoj tuštu- moj, paskėsi abejonėse ir nu- gaiši pats savo varge. — Jau- nuoliai baimingai iš čia pabė- go."

Senasis piligrimas tarė mano motinai: "Aš šiandien atve- džiau stebuklingą kudiakį, kad jis tamstos sunuje įžiebtų mei- lės kibirkštį, bet aš turiu jį vėl iš tamstos atimti ir jus jo kaip ir manęs daugiau nebe- matysite. Tamstos sunus yra apdovanotas daugeliu dovanų, tačiau tėvo nuodėmė verda ir rugsta jo kraujuje, bet jis ga- li iškilti į narsius kariautojus, leisk jam likti dvasiškiui!" Mano motina negalėjo aiškiai pasakyti, kokio stipraus įspu- džio padarė į ją pilgrimo žo- džiai; nežiurint į tai ji nu- sprendė mano palinkimams nedaryti jokio spaudimo, o ra- miai palaukti, ką mano liki- mas man paskirs ir kur jis ma- nę nukreips, kadangi ji apie kokį nors aukštesnį auklėjimą be to, kurį ji pati galėjo ma- suteikti, nepajėgė nė svajoti. — Mano aiškių paties patyrimų atsiminimai prasidėjo nuo to laiko, kai mano motina grįžda- ma namo, atvyko į Cisterciejų moterų vienuolyną, kurio kuni- gaikščių kilimo abtisė (virši- ninkė), buvusi pažįstama su mano tėvu, ją širdingai pri- sėdėjova žolėje, aš atidaviau

Laikotarpis nuo ano įvykio su senuoju piligrimu, kurį aš tikrai pats atsimenu iš matymo ir kurį mano motina papildė tik to dailininko ir senojo pi- ligrimo kalbomis, ligi to mo- mento, kada mane motina pir- mą kartą atvedė abtisei, suda- ro visuotiną plyšį: many apie jį nepasilikio nė mažiausio su- pratimo. Aš vėl susivokiau, kaip mano motina, kiek bebū- vo galima, taisė ir tvarkė ma- no rubus. Ji pirkio mieste nau- jas juostas, jį apkirpo mano laukiniai užaugusius plaukus, ji kiek galėdama mane nuvalė ir grasė man pas abtisę lai- kytis dievobaimingai ir pado- riai. Pagaliau, motinos už- rankos vedamas, palipau pla- čiais akmeniniais laiptais ir į-ėjau į aukštą, skliaustuotą šventais paveikslais išpuoštą ruimą, kur radosi kunigaikš- tytė. Ji buvo aukšta didinga moteriškė, kuriai ordeno apda- rai pridavė garbingos rimties. Ji pažvelgė į mane ligi pačių gelmių perimančiu žvilgsniu ir paklausė: "Ar tai tamstos su- mus?" Jos balsas, jos visa iš- vaizda — ir pačios tos sveti- mos apystovos, aukštas ruimas, paveikslai, visa paveikė į ma- ne taip, kad aš, pagautas vi- dujinės baimės jausmo, pradė- jau karčiai verkti. Kunigaikš- tytė, geriau ir švelniau į ma- ne pažvelgus, tarė: "Kas tau yra, mažuti, ar bijai manęs? — Kuo vardu tamstos sunus, mieloji ponija?" — "Pranas", at- sakė mano motina; tada kuni- gaikštytė giliausiu susijaudini- mu sušuko: "Pranciškus!" pa- klėlė mane ir stipriai prispaudė į save, bet tuo momentu aštrus skausmas, kurį aš pa- jutau kakle, privertė mane bal- siai surikti, taip kad kunigai- kštytė išsigandus mane palaido ir mano elgesiu susirupinusi motina prisuko prie manęs, no- rėdama mane tuojau išvesti laukan. Kunigaikštytė to ne- leido padaryti. pasirodė, kad deimantinis kryžius, kurį kuni- gaikštytė nešiojo, ant krutinės kuomet ji mane stipriai prie- savęs' prispaudė, taip stipriai sužeidė mane kaklą, kad visa ta vieta parado ir patekėjo krau- ju. "Vargšas Pranas," tarė ku- nigaikštytė, "aš tau padariau skaudumą, tačiau mudu vis tik turiva liktis geri draugai." — Viena sesuo atnešė saldinių ir saldaus vyno, aš dabar pasida- rės drąsesnis, ilgai nesiprašy- dinau, o drąsiai krintau sal- dainius, kuriuos man toji ma- loni ponija, atsisėdusi ir mane paėmusi ant kelių, pati į burną dėjo. Paragavus kelis lašus to saldaus gėrimo, kurio ligi tol vi- sai nežinojau, grįžo mano lin- ksmas upas, ypatingas gyvumas, kuriuo, kaip mano motina tvir- tina, aš pasižymėjau iš pat ankstybosios jaunystės. Aš juo- kiausiu ir čiauskėjau, sudaryda- mas didelio smagumo abtisei ir seserei, kuri buvo pasilikusi kambarį. Aš dar negaliu įsi- vaizduoti, kokių būdu mano motinai atėjo į galvą pasiulyti man papasakoti 'kunigaikštytei apie gražiuosius mano gimimo vietas daiktus, ir aš, lyg ko- kios aukštesnės galybės įkvėp- tas, nupiečiau jai nepažįstamo- jo dailininko paveikslus taip gyvai, lyg bučiau juos pačioj dvasios gėlmėj pagavęs. Čia jau įsigilinau į žavėtiną šventųjų istoriją, lyg bučiau buvęs apsi- pažinęs su visais bažnyčios ra- štais. Kunigaikštytė ir pati ma- no motina žiūrėjo į mane labai nustebusios, bet juo daugiau kalbėjau, juo aukščiau kilo ma- no pagavimas, ir kada pagaliau kunigaikštytė mane paklausė: "Pasakyk man, mielas vaike, iš kur tu visa tai žinai?" — aš atsakiau, nė akies mirksnio ne- pagalvojęs, kad tas stebuklin- gasis vaikas, kurį vieną kartą buvo nepažįstamas piligrimas atvedęs, man išaiškino visus bažnyčios paveikslus ir pats kai kuriuos paveikslus margais akmenimis nupiešė ir man ne- tik jų mintį išaiškino, bet ir dar daug kitų šventų įvykių pripasakojė (B. d.)

1975